

Kokemuksia psykososiaalisen tuen toteuttamisesta ja tutkinnasta

L2014-02 Kahdeksan laskuvarjohyppäjän kuolemaan johtanut lento-onnettomuus Jämijärvellä 20.4.2014

Jukka Seppänen
Onnettomuustutkintakeskuksen asiantuntija
FL, TM, kriisityön erikoistumisopinnot

Onnettomuustutkintakeskus ja turvallisuustutkinnan luonne

Onnettomuustutkintakeskus (OTKES) toimii oikeusministeriön yhteydessä. Keskus suorittaa tehtävänsä itsenäisesti ja riippumattomasti.

Turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaan turvallisuustutkinnan tarkoituksena on yleisen turvallisuuden lisääminen, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäiseminen sekä onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen torjuminen. Turvallisuustutkintaa ei tehdä oikeudellisen vastuun kohdentamiseksi.

Onnettomuustutkintakeskus voi käyttää turvallisuustutkinnassa apuna ulkopuolista asiantuntijaa (*Onnettomuustutkintakeskuksen asiantuntija*).

KAIKKI TÄMÄN ESITYKSEN NÄKEMYKSET JA TULKINNAT OVAT LUENNOITSIJAN OMLIA, EIVÄT ONNETTOMUUSTUTKINTAKESKUKSEN VIRALLISIA KANNANOTTOJA

Esityksen sisältö

- Mikä onnettomuus, mitä tapahtui
- Minkä takia psykososiaalista tukea tutkittiin
- Psykososiaalista tukea koskevat säädökset ja aiemmissä tutkinnoissa tehdyt havainnot
- Miten tutkinta toteutettiin
- Tutkinnan keskeiset tulokset

Mikä onnettomuus, mitä tapahtui

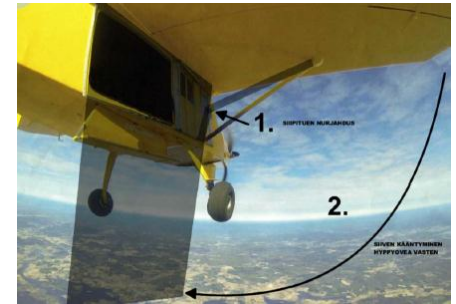
OH-XDZ, Comp Air 8, ensimmäinen Suomessa rekisteröity experimental-luokan potkuriturbiinikone, koottu rakennussarjasta (USA) Suomessa.

Jämijärven lentopaikalla Tampereen Laskuvarjokerho ry:n järjestämä laskuvarjohyppytapahtuma PääsiäisBoogie.

20.4.2014 päivän kahdeksas Comp Air -lento klo 15.28 nousi 4 230 m korkeuteen. Hyppääjät totesivat hyppylinjan menneen pitkäksi ja pyysivät ohjaajalta uutta linjaa. Ohjaaja lisäsi tehoa ja lähti kaartamaan vasempaan.

Kaarrossa uudelle hyppylinjalle nopeus kiihtyi lyhyessä ajassa lähelle suurinta sallittua, mitä ohjaaja ei välittömästi tiedostanut. Siipeä alaspäin painava voima syntyi suurelta nopeudelta tehdyn tehonvähennyksen yhteydessä.

Onnettomuuden välitön syy oli lentokoneen oikeanpuoleisen siipituen nurjahtaminen. Nurjahdusta seurasi oikeanpuoleisen siiven kääntäminen koneen runkoa ja hyppyovea vasten. Kone joutui ulkopuolisen syöksykierteen kaltaiseen liiketilaan, joka ei ollut oikaistavissa. Ohjaaja ja kaksi hyppääjää pääsivät ulos ohjaajan ovesta.

Myötävaikuttaneet tekijät olivat seuraavat:

- Siipituen väsymismurtuma (pakokaasu, lämpötilanmuutokset, värinä)
- Hyppytoiminnan luonne lisäsi rakenteeseen kohdistunutta kuormitusta (paljon nousuja & laskuja, lähellä max painoa)
- Ohjaajan vähäinen lentokokemus ko tyypillä (kuormaus, massakeskiö)
- Siipiin tehdyt rakenteelliset muutokset (suuremmat voimat, ei selvitystä niiden vaikutuksesta eikä muutosta rakennuslupaan)

Tutkintaselostuksen rakenne

- Jämijärven onnettomuustutkintaselostuksessa L2012-02 on neljä päälukua

TIIVISTELMÄ

ALKUSANAT

1 TAPAHTUMAT JA TUTKIMUKSET

2 ANALYYSI

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

4 TURVALLISUUSSUOSITUKSET

LIITTEET

- ***Psykososiaalista tukea käsitellään näissä kaikissa eli tarkemmin eriteltyinä seuraavissa luvuissa:***

Tutkintaselostus L2012-02 (1)

TIIVISTELMÄ: "Psykososiaalisen tuen tarve oli suuri. Myöhemmän psykososiaalisen tuen järjestämisessä oli puutteita. -- Ministeriötä suositetaan huolehtimaan..."

ALKUSANAT: Työn tekijät, lausuntojen antajat

1 TAPAHTUMAT JA TUTKIMUKSET

1.15 Pelastustoiminta ja pelastumisnäkökohdat

1.15.9 Välitön psykososiaalinen tuki

1.18.6 Myöhempi psykososiaalinen tuki

1.18 Muut tiedot

1.18.7 Psykososiaalista tukea koskevat kokemukset

1.18.8. Valtion ylimmän johdon toiminta [kohta] STM

2 ANALYYSI [kohdassa] Psykososiaalinen tuki

Tutkintaselostus L2012-02 (2)

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

3.1 Toteamukset [numero] 21

4 TURVALLISUUSSUOSITUKSET

4.1 Toteutuneet toimenpiteet [kohta] Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ja TAYS:n suuronnettomuusohje

4.2 Turvallisuussuositukset [suositus] 4.

LIITTEET

Liite 1 [lausunnot] STM, SPR, SATSHP, PSHP, Vantaan sos.- ja kriisipäiv., Treen MT- ja päihdepalv.

Liite 5 **Psykososiaalista tukea koskevat aiemmat havainnot ja tutkinnan yhteydessä toteutetun kyselyn tulokset**

Tutkintaselostuksessa & lausunnoissa = 10 sivua

Lisäksi Liite 5 = 10 sivua

Minkä takia psykososiaalista tukea
tutkittiin

Miksi tutkittiin - perusteet

- Psykososiaalinen tuki on pelastuslain (379/2011) 46§:n ”yhteistyö pelastustoiminnassa” mukaista **onnettomuuden jälkeistä viranomaistoimintaa**, joten myös sen tutkinta on osa viranomaisten toiminnan tutkimista, jossa
 - selvitetään, onko johtamis-, valvonta- ja tarkastustoiminta asianmukaisesti järjestetty ja hoidettu. Tarvittaessa myös selvitetään mahdolliset puutteet viranomaisia koskevissa säännöksissä ja määräyksissä. (TTL 525/2011 5§)
- Onnettomuustutkinnassa havaittiin pian, että *onnettomuuden jälkeen psykososiaalisen tuen tarve oli suuri* ja että *myöhemmän psykososiaalisen tuen järjestämisessä oli puutteita*, joten asiaa päätettiin tutkia laajemmin kuin aikaisemmin oli ollut tapana tehdä.

Miksi tutkittiin - määritelmä (1)

- ”**Eri organisaatioiden ja koko yhteiskunnan** kannalta traumaattisten tilanteiden jälkeisten reaktioiden ja traumaperäisen stressin voidaan katsoa kuuluvan **psykososiaalisiin riskeihin.**” (L2014-02 Liite 5)
 - Työterveyden ja -turvallisuuden hallinnassa ”psykososiaalisia riskejä ja stressiä tarkastellaan organisaatioon liittyvänä kysymyksenä eikä yksilöllisenä heikkoutena. -- Esimerkkejä psykososiaalisiin riskeihin johtavista työoloista ovat -- liiallinen työkuorma.” (<https://osha.europa.eu/fi/themes/psychosocial-risks-and-stress>)
 - ”Sopimatonta henkistä kuormitusta, stressiä, -- syntyy, kun ihminen kokee ympäristön asettamat vaatimukset suuremmiksi kuin omat selviytymiskeinonsa.” (www.tyoturva.fi/tyosuojelu/psykososiaalinen_tyokuormitus)

Miksi tutkittiin - määritelmä (2)

- ”Palautumista sekä työ- ja toimintakykyä tukeva kriisityö on tärkeä osa **turvallisuuden hallintaan kuuluvaa** onnettomuuden tai vaaratilanteen **jälkihoitoa**, sillä
- jos kriisireaktioiden vaikutusta ei heti alussa pystytä lieventämään, ne aiheuttavat lisääntyvää sairastuvuutta (muun muassa PTSD) ja laajemmassa mittakaavassa **heikentävät organisaation tai yhteiskunnan suoritus- ja selviytymiskykyä.**” (L2014-02 Liite 5)
 - Vrt. Yrityksen kriisi ja sen hallinta. Kriisinhallinta osana turvallisuusjohtamista matkailuyrityksessä. Sisäasiainministeriön julkaisuja 8/2011

Psykososiaalista tukea koskevat
säädökset ja aiemmissa
tutkinnoissa tehdyt havainnot

Psyk.sos. tukea ohjaavat säädökset (1)

- Traumaattisten tilanteiden jälkeinen psykososiaalinen tuki on mm **terveydenhuoltolakiin (1326/2010) perustuvaa toimintaa.**
 - 27§. ”Kunnan on järjestettävä alueensa -- mielenterveystyö -- [johon] kuuluu -- tarpeenmukainen yksilön ja perheen psykososiaalinen tuki [sekä] yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa.”
 - 40§. ”Ensihoitopalveluun sisältyy -- potilaan, hänen läheisensä ja muiden osallisten ohjaaminen psykososiaalisen tuen piiriin.”
 - 50§. ”Kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien -- psykososiaalinen tuki, on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta.”

Psyk.sos. tukea ohjaavat säädökset (2)

- **Mielenterveyslain** (1116/1990) mukaan "mielenterveystyön yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu -- sosiaali- ja terveysministeriölle."
- **Työterveyshuoltolaissa** (1383/2001) säädetään työperäisten kuten työn kuormittavuuden aiheuttamien terveyshaittojen hoidon järjestämisvastuusta.

Psyk.sos. tukea ohjaavat säädökset (3)

- Terveystuolakiin (tai uuteen sosiaaliuolakiin 1301/2014) ei sisälly psykososiaalista tukea koskevaa asetuksenantovaltuutusta.
- Sosiaali- ja terveystuolaki on johtanut psykososiaalista tukea **niin sanotun pehmeän sääntelyn eli informaatio-ohjauksen keinoin**.
 - Vuodesta 1990 alkaen asiaa on pohdittu muun muassa neljässä eri työryhmässä,
 - toimintaa on ohjattu tuolakiin kuntainfoilla sekä
 - valmiussuunnittelua ja psykososiaalista tukea koskevilla oppailla.

Psyk.sos. tukea ohjaavat säädökset (4)

- Työryhmien muistioista varhaisin on Kriisitilanteiden mielenterveystyön asiantuntijaryhmän esitys (STAKES, 1993). Myöhemmät kolme on julkaistu sosiaali- ja terveysministeriön monisteina tai selvityksinä (STM 1998:1, STM 2006:81 ja STM 2009:41).
- Tärkeimmät asiaa koskevat oppaat ovat terveydenhuollon (STM 2002:5) ja sosiaalitoimen (STM 2008:12) valmiussuunnitteluoppaat sekä Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut - opas (STM 2009:16).
- Lisäksi STM, THL, STAKES ja KELA:n tutkimusosasto ovat julkaisseet tuen ja hoidon onnistumista sekä uhrien selviytymistä koskevia seurantatutkimuksia useiden eri kriisien jälkeen.

Havainnot ja aiemmista tutkimuksista (1)

- Aasian luonnonkatastrofia koskevan tutkimuksen (OTKES A2/2004Y) toteamuksissa ja suosituksissa kiinnitetään huomiota
- laadukkaan ja riittävän psykososiaalisen tuen järjestämiseen kunnissa ja sairaanhoitopiireissä, mikä edellyttäisi yhteisiä linjauksia. Siksi olisi tarpeen uusien valtakunnalliset ohjeet, pitää ne ajan tasalla ja **valvoa niiden noudattamista**.
- Asiasta annetun suosituksen mukaan hyvän tuen ja hoidon turvaamiseksi tulisi **kehittää rakenteita ja menettelytapoja sekä selvittää tietosuojan ja tiedonsiirtoon liittyvät asiat** hoidon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Havaintoja aiemmista tutkimuksista (2)

- Kauhajoen koulusurmia (23.9.2008) koskevasta tutkintalautakunnan raportista (OM:n selvityksiä ja ohjeita 11/2010) käy ilmi, että
- uhrien **omaiset kokivat erityisen hyväksi vertaistuen**, jota he olisivat kaivanneet jo aiemmin. Lisäksi **tuki käytännön asioiden hoitamiseksi** jäi riittämättömäksi.
- Vaikka psykososiaalista tukea varten oli käytettävissä paljon voimavaroja ja osaamista, **kokonaisuuden johtamisjärjestelyt puuttuivat** tilanteessa, jossa mukana oli useita kuntia, viranomaisia ja vapaaehtoisorganisaatioita.
- Käytännössä myös kriisityön osaaminen ja voimavarat olivat kunnissa erilaiset, mikä johti vaihtelevaan tuen tasoon.

Havaintoja aiemmista tutkinnoista (3)

- Kauhajoen koulusurmia koskevassa tutkintalautakunnan raportissa STM:lle annetun suosituksen mukaan ministeriön tulisi huolehtia siitä, että
- psykososiaalista **tukea varten on käytössä suunnitelmat, resurssit, määritellyt vastuut ja päätösvaltainen asiantunteva johto** riippumatta siitä, missä onnettomuus tapahtuu tai mistä asianosaiset ovat kotoisin.
- Tavoitteena tulisi olla se, että **kaikki saavat tarvitsemansa yksilöllisen ja yhteisöllisen sekä myös käytännön asioihin liittyvän tuen** tarvitsemaansa aikaan.

Miten tutkinta toteutettiin

Tutkinnan tiedonhankinnan tärkeimmät lähteet

- Psykososiaalista tukea koskevat **säädökset**
- Sairaanhoidopiirien ja Tampereen kaupungin ko alan **valmiussuunnitelmat**
- Onnettomuuden jälkeisen kriisityön **toimintapäiväkirjat, raportit yms** (STM, Vantaa, Satakunnan SHP, Pirkanmaan SHP, Tampere, SPR, tuomiokapitulit)
- Henkilökohtaiset **kuulemiset** (puhelin, Pori, Jämijärvi)
- **Asiantuntijatapaamiset** (Tampere, OTKES)

Psykososiaalista tukea ja toipumista edistäviä voimavaroja koskeva kysely

- Viranomaisten välisen toiminnan laadusta riippumatta ruohonjuuritason tuki voi silti olla joko pääosin onnistunutta tai jollain tavalla puutteellista.
- **Kattavan kokonaiskuvan saamiseksi toteutettiin lokakuussa 2014 otsikon mukainen internet-kysely.**
- Linkkiä välitettiin kuolleiden omaisille, lennolta selvinneille, PääsiäisBoogie-tapahtumaan osallistuneille sekä etsintä- ja pelastustyössä mukana olleille.
- Omaisten yhdyshenkilöitä, laskuvarjokerhojen vastuuhenkilöitä ja etsintä- ja pelastustyöhön osallistuneiden esimiehiä pyydettiin välittämään kyselyyn johtavaa linkkiä eteenpäin.

Kyselyn periaate ja rakenne (1)

- Kysely oli laadittu siten, että siihen **vastaamisen toivottiin olevan osa toipumista edistäväää prosessia**, joka luonnollisesti on kokonaisuutena paljon laajempi kuin paraskaan psykososiaalinen tuki.
- Ensimmäisten kysymysten aihepiirit koskivat kriisin jälkeistä elämää ja **ohjasivat pohtimaan olemassa olevia voimavaroja sekä omia arvoja**.
 - **Kuvaile lyhyesti omaa toipumistasi ja/tai kriisin jälkeistä elämää** ensimmäisistä viikoista nykyhetkeen?
 - Mitkä asiat ovat **auttaneet ja olleet tärkeimpiä voimavaroja**?
 - Ovatko omat **arvosi ja suhteesi elämään** muuttuneet?

Kyselyn periaate ja rakenne (2)

- Niiden jälkeen vastaajia pyydettiin kertomaan tarkemmin psykososiaalisen tuen muodoista ja toteuttajista sekä tuen määrästä ja laadusta, sekä arvioimaan onnettomuutta ja tukea koskevaa tiedottamista.
 - **Oletko ollut järjestetyn kriisiavun piirissä?** (Jos et ole ollut järjestetyn kriisiavun piirissä, niin miksi et?)
 - Jos olet ollut, niin **minkälaisia ja/tai kenen järjestämiä** tuen muodot ovat eri vaiheissa olleet?
 - Jos olet ollut, niin **onko kriisiavun määrä ja laatu** vastannut tarpeitasi vai olisitko jossain vaiheessa halunnut esimerkiksi **enemmän tai vähemmän tukea tai erilaista apua** kuin nyt on ollut tarjolla?

Kyselyn periaate ja rakenne (3)

- **Minkä yleisarvosanan antaisit kriisiavulle?**
 - Heti tapahtumapaikalla Jämijärvellä,
 - Tampereella 21.4.2014 järjestetyille omaistilaisuudelle
 - Ensimmäisten viikkojen aikana tapahtuman jälkeen, muualla,
 - Myöhemmälle asian käsittelylle, kriisityölle tai -terapialle,
 - Muulle järjestetyille tuelle, mille?

Kyselyn periaate ja rakenne (4)

- Millaisia järjestettyä kriisiapua koskevia **kehittämisehdotuksia** Sinulla on?
- **Minkälaista tukea olet saanut Sinulle läheisiltä ihmisiltä** toipumisen ja/tai kriisin jälkeisen elämän eri vaiheissa?
- Minkä arvosanan antaisit onnettomuuden jälkeiselle **uutisoinnille ja kommentoinnille?**
 - Tiedotusvälineissä,
 - Sosiaalisessa mediassa
- **Mihin asioihin kiinnitit erityisesti huomiota** uutisoinnissa tai eri medioiden kommentoinnissa?
- Miten olet kokenut erityisesti **kriisiapua ja sen saantia koskevan tiedottamisen** eri medioissa?

Kyselyn periaate ja rakenne (5)

- Sisältöä koskevien kysymysten herättämän kriittisenkin pohdinnan jälkeen **palattiin lopuksi henkilön itse tekemiin myönteisiin valintoihin sekä tulevaisuutta kohti vieviin askeliin.**
 - Millaisia **voimavaroja vahvistavia päätöksiä tai myönteisiä valintoja** olet tehnyt kesän ja syksyn aikana?
 - Mitkä ovat **seuraavia askeleitasi oman ja/tai läheisten hyvinvoinnin turvaamisessa?**
 - Mitä **odotat tulevaisuudelta?**
 - Mitä muuta haluat kertoa?
 - Kriisityöhön liittyen,
 - Onnettomuuden tutkintaa koskien

Tutkinnan keskeiset tulokset

Tutkinnan keskeiset tulokset (1)

- Tuen **nopea käynnistyminen perustui henkilösuhteisiin** ja SPR:n Pohjois-Satakunnan ensihuoltoryhmän korkeaan toimintavalmiuteen.
- Koska **viranomaisorganisaation hälyttäminen ei ollut automaattista**, sen reagointi tapahtui pienellä viiveellä.
- Kontaktointityötä **vaikeutti sairaanhoitopiirien välinen hallinnollinen raja**.
- PSHP:lla ja Tampereen kaupungilla **ei virka-ajan ulkopuolella ollut riittävää valmiutta toteuttaa** tukea kiireisen sairaanhoidon periaatteiden mukaisesti.

Tutkinnan keskeiset tulokset (2)

- STM pyysi **Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystystä ottamaan koordinoituvastuun asiasta**. Vantaalaisten toiminta vastasi hyvin tarpeeseen.
- Viranomaisvastuun kohdentaminen ei ollut yksiselitteistä, vaan sitä jouduttiin pohtimaan useissa yhteistyökokouksissa.

Tutkinnan keskeiset tulokset (3)

- Kyselyn tulokset osoittivat, että **tukijärjestelmää arvostetaan ja tukea pidetään tärkeänä.**
- Tuen saannissa erityisesti omaiset olivat eri kunnissa ja sairaanhoitopiireissä **eriarvoisessa asemassa**, eikä tuen psykologisesta ja/tai ajallisesta **jatkuvuudesta** ollut riittävästi huolehdittu.
- Työterveyshuoltolain vaatimuksista huolimatta **kaikki** työn puolesta etsintä- ja pelastustoimintaan osallistuneet **eivät päässeet tuen piiriin.**
- Kehittämiskohteeksi nousi myös psykososiaalisesta tuesta **tiedottaminen.**
- **Kukaan vastaaja ei maininnut sosiaalityötä** ja työntekijöitä tai palveluohjausta psyk.sos. tuen toteuttajien joukossa.

Kyselyyn vastanneet ja voimavarat (1)

- Kyselyyn saatiin yhteensä 42 vastausta, miehiä 22 ja naisia 20. Iältään vastaajat olivat 21–78-vuotiaita, keski-ikä ollessa 39 vuotta.
- Sosiaalisten ryhmien mukaisesti vastaukset jakaantuivat seuraavasti:
 - lennolla mukana olleiden omaiset ja sukulaiset (14; m=3, n=11)
 - laskuvarjo- tai ilmailuyhteisöön kuuluvat (22; m=15, n=7)
 - työn vuoksi etsintä/pelastustoimiin osallistuneet (6; m=4, n=2)
- Vastauksia 7 eri maakunnasta, Pirkanmaalta 60 %. Vastaukset muodostivat riittävän edustavan otoksen psykososiaalisen tuen ja toipumista edistävien voimavarojen arviointiin.

Kyselyyn vastanneet ja voimavarat (2)

- Vaikka kysely oli pitkä ja edellä mainitun rakenteensa vuoksi varsin syvällinen, lähes kaikki kyselyyn saadut vastaukset olivat sisällöllisesti erittäin hyviä, eli vastaajat pohtivat laajasti omaa elämäänsä ja hahmottelivat myös tulevaisuuttansa.
- Yhden vastauksen keskimääräinen pituus oli lähes 300 sanaa.
- Kukaan vastaajista ei esittänyt kritiikkiä itse kyselyä tai siihen vastaamista kohtaan.

Kyselyyn vastanneet ja voimavarat (3)

Omaisille ja sukulaisille kaikkein tärkeimpiä toipumista tukevia asioita ja voimavaroja olivat *perhe ja suku* ($\frac{2}{3}$) sekä *ystävät ja läheiset* ($\frac{2}{3}$). Seuraavaksi eniten mainittuja olivat *kriisiapu, arjen elämään liittyvät käytännön asiat* sekä *työyhteisö ja/tai töihin palaaminen*, jotka kaikki tulivat esille joka viidennessä vastauksessa.

Laskuvarjo- tai ilmailuyhteisöön kuuluville ylivoimaisesti tärkein voimavara oli *vertaistuki*, jonka kolme neljäsosaa vastaajista mainitsi heti ensimmäisissä kysymyksissä. Myös muiden *ystävien ja läheisten* (lähes $\frac{1}{2}$) sekä *perheen ja suvun* ($\frac{3}{8}$) merkitys oli tärkeä. Joka viidennessä vastauksessa mainittiin *kriisiavun ja harrastamisen ja/tai harrastuksen jatkamisen* merkitys.

Työn vuoksi etsintä- tai pelastustoimintaan osallistuneille tärkeimpiä voimavaroja olivat saman tilanteen kokeneet *vertaiset eli työparit ja -toverit* ($\frac{5}{6}$), *perhe ja suku* ($\frac{1}{3}$) sekä *purkukeskustelut* ($\frac{1}{3}$).

Johtopäätökset ja suositukset

- **Suosituksiteksti löytyi Kauhajoen tutkinnasta, koska siinä jo mainittiin kaikki nytkin esiin nousseet kehittämiskohteet.**
 - Onnettomuuden jälkeisen psykososiaalisen tuen tarve oli suuri, mutta sen järjestämisessä oli puutteita erityisesti myöhemmässä vaiheessa. Tästä syystä Onnettomuustutkintakeskus toistaa oikeusministeriön asettaman, Kauhajoen 23.9.2008 koulusurmia tutkineen tutkintalautakunnan antaman suosituksen.
 - Onnettomuustutkintakeskus suosittaa sosiaali- ja terveysministeriötä huolehtimaan siitä, että vakavien onnettomuuksien psykososiaalista tukea varten on käytössä *suunnitelmat, resurssit, määritellyt vastuut ja päätösvaltainen asiantunteva johto* riippumatta siitä, missä onnettomuus tapahtuu tai mistä asianosaiset ovat kotoisin. Tavoitteena on, että *kaikki saavat tarvitsemansa yksilöllisen ja yhteisöllisen sekä myös käytännön asioihin liittyvän tuen* tarvitsemaansa aikaan. [2015-S13]

Psyk.sos. tukea koskevia havaintoja

- Muita tutkintaselostuksessa ja liitteessä 5 olevia sanamuotoja ja tulkintoja:
 - Vastausten mukaan yhtäläisen tuen tarpeessa olevia ei ole eri paikkakunnilla tai eri tilanteissa hoidettu samojen periaatteiden mukaisesti. (vrt. Terv.h.L & Terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 1)
 - Työhön osallistuneet olisivat toivoneet kattavampaa psykososiaalista tukea työolosuhteista eli työn kuormittavuudesta johtuvien haittojen ehkäisemiseen ja oman terveytensä edistämiseen. (vrt. Työterv.h.L)
 - Lainsäädännössä olevat psyk.sos. tukea koskevat maininnat ovat yleisluontoisia eikä informaatio-ohjaus ole velvoittavaa.
 - Pääkaupunkiseudun mallissa sosiaali- ja kriisipäivystyksestä vastaava taho on viiveiden lyhentämiseksi liitetty suoraan hätäkeskuksen vasteisiin.

Lopuksi

- Psykososiaalinen tuki on esityksen alussa kerrotulla tavalla
 - osa turvallisuuden hallintaan kuuluvaa onnettomuuden tai vaaratilanteen jälkihoitoa, ja
 - sosiaali- ja terveystieteiden toteuttamaa ja/tai johtamaa pelastuslain mukaista yhteistyötä pelastustoiminnassa.
- Psyk.sos. tuen tutkinnan tavoitteena on turvallisuustutkintalain mukaisesti yleisen *henkisen* turvallisuuden lisääminen ja onnettomuuksista aiheutuvien *psykkisten ja sosiaalisten* vahinkojen torjuminen.
- Jämijärven lento-onnettomuuden tutkinnan yhteydessä toteutettiin tähän asti laajin psyk.sos. tuen tutkinta (10 + 10 sivua) ja sen tuloksena alaa koskeva suositus (2015-S13) on nyt ensimmäistä kertaa OTKES:n suositusseurannan piirissä.

Kysymyksiä? - KIITOS !!